MASTER

Bianca Selejan-Guțan

Protecția europeană a drepturilor omului

Ediția 4

Include modificările aduse prin Protocolul nr. 14

C·H·BECK

III 27219d1

Bianca Selejan-Guțan

Protecția europeană a drepturilor omului

Ediția 4
revăzută și adăugită

C-290074R

290074
UNIVERSITATEA
"DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECĂ 2

Editura C.H. Beck
București 2011

Cuprins

Abrevieri IX

Partea I. Aspecte introductive privind protecția juridică a drepturilor omului la nivel universal 1

Capitolul I. Introducere. Dreptul internațional al drepturilor omului 3
§1. Primele preocupări pentru protecția drepturilor omului 3
§2. Perioada postbelică 4

Capitolul II. Sistemul de protecție a drepturilor omului în cadrul Organizației Națiunilor Unite 6
§1. Carta Organizației Națiunilor Unite 6
§2. Declarația Universală a Drepturilor Omului 7
§3. Pactele internaționale privind drepturile omului 9
§4. Alte convenții ONU privind drepturile omului 13
§5. Proceduri extraconvenționale de protecție a drepturilor omului la nivelul ONU 17

Partea a II-a. Sistemul european de protecție a drepturilor omului – instituții, principii, mecanismul de protecție 21

Capitolul I. Scurt istoric. Consiliul Europei 23
§1. Scurt istoric 23
§2. Organele Consiliului Europei 24
§3. Elaborarea şi semnarea Convenției Europene a Drepturilor Omului 27

Capitolul II. Catalogul drepturilor garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului şi de protocoalele sale 29

Capitolul III. Principiile sistemului Convenției Europene a Drepturilor Omului 30
§1. Principiile convenționale 30
§2. Principiile jurisprudențiale 33

Capitolul IV. Mecanismul actual de protecție a drepturilor garantate prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului 45
§1. Reforma mecanismului de control prin Protocolul nr. 11 45
§2. Reforma mecanismului de control prin Protocolul nr. 14 – aspecte generale 46
§3. Curtea Europeană a Drepturilor Omului 48
§4. Procedura judecării unei cereri de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului 53
§5. Actele Curții Europene a Drepturilor Omului 70

Partea a III-a. Drepturile garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului 79

Capitolul I. Precizări preliminare privind obligațiile statelor asumate conform art. 1 al Convenției 81
§1. Jurisdicția *ratione loci* 81
§2. Convenția Europeană Drepturilor Omului şi obligațiile rezultate din alte tratate internaționale 84

Capitolul II. Dreptul la viață 87
§1. Obligațiile statelor privind respectarea dreptului la viață 87
§2. Frontierele dreptului la viață 91
§3. Restrângerile aduse dreptului la viață 94

Capitolul III. Dreptul de a nu fi supus torturii şi altor tratamente sau pedepse inumane sau degradante 98
§1. Considerații generale 98
§2. Obligațiile statelor privind protecția împotriva torturii şi a tratamentelor inumane ori degradante 99
§3. Tortura 100
§4. Tratamente şi pedepse inumane 102
§5. Tratamente şi pedepse degradante 109
§6. Sistemul nonjudiciar de prevenire a torturii 111

Capitolul IV. Dreptul de nu fi supus sclaviei, servituții şi muncii forțate sau obligatorii 113

Capitolul V. Dreptul la libertatea şi siguranța persoanei 115
§1. Cazurile permise de privare de libertate conform art. 5 115
§2. Garanțiile persoanelor private de libertate 121

Capitolul VI. Dreptul la un proces echitabil 128
§1. Aplicabilitatea art. 6 128
§2. Garanțiile generale ale dreptului la un proces echitabil (art. 6 parag. 1) 136
§3. Garanțiile speciale ale dreptului la un proces echitabil în procesele penale (art. 6 parag. 2 şi 3) 142
§4. Dreptul la o audiere echitabilă *(fair hearing)*. Garanțiile implicite ale dreptului la un proces echitabil 146

Capitolul VII. Principiul legalității incriminării 153
§1. Legalitatea incriminării 153
§2. Principiul neretroactivității legii penale 154

Capitolul VIII. Dreptul la respectul vieții private şi familiale. Dreptul la căsătorie 156
§1. Noțiunea de „viață privată". Obligațiile statelor privind protecția vieții private 156
§2. Dreptul la respectul vieții private 157
§3. Dreptul la respectul vieții familiale 168

§4. Protecția domiciliului şi a corespondenței 176
§5. Restrângerile aduse dreptului la respectul vieții private şi de familie: art. 8 parag. 2 179

Capitolul IX. Libertatea gândirii, conştiinței şi religiei 182
§1. Protecția convingerilor şi credințelor..... 183
§2. Relația libertății de conştiință şi religie cu dreptul la educație: convingerile părinților şi educația 188
§3. Problema obiecției de conştiință..... 189
§4. Restrângerile aduse libertății conştiinței şi religiei..... 189

Capitolul X. Libertatea de exprimare 191
§1. Sfera protecției libertății de exprimare. Libertatea de opinie şi libertatea de informare 192
§2. Restrângerile aduse libertății de exprimare 195
§3. Protecția specială a libertății presei şi limitarea libertății de exprimare ... 200

Capitolul XI. Libertatea de asociere şi întrunire paşnică..... 204
§1. Cadrul general al libertății de asociere şi de întrunire 204
§2. Restrângerile libertății de întrunire şi de asociere..... 207

Capitolul XII. Dreptul la un recurs efectiv în fața unei instanțe naționale 211
§1. Considerații generale 211
§2. Aplicabilitatea art. 13 211
§3. Noțiunea de „recurs efectiv”..... 212
§4. Noțiunea de „instanță națională” 213

Capitolul XIII. Dreptul de a nu suferi nicio discriminare 215
§1. Principiul nondiscriminării 215
§2. Discriminările pozitive 217
§3. Autonomia art. 14..... 217

Capitolul XIV. Dreptul de proprietate..... 219
§1. Noțiunea de „proprietate” şi de „bunuri” în sensul art. 1 219
§2. Ingerința statului cu dreptul de a se bucura în mod paşnic de proprietate 222

Capitolul XV. Dreptul la educație..... 230

Capitolul XVI. Dreptul la alegeri libere şi corecte, organizate la intervale rezonabile..... 232

Partea a IV-a. Protecția drepturilor economice, sociale şi culturale – Carta Socială Europeană 235

Capitolul I. Carta Socială Europeană 237

Partea a V-a. Alte sisteme de protecție a drepturilor omului în Europa 239

Capitolul I. Uniunea Europeană şi drepturile omului 241
§1. Considerații generale 241

§2. Principii rezultate din dreptul comunitar în materia protecției unor drepturi 243
§3. Rolul Curții Europene de Justiție în afirmarea principiului protecției drepturilor omului. CEDO – document de referință 245
§4. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene - de la Tratatul de la Nisa la Tratatul de la Lisabona 246

Capitolul II. Protecția drepturilor omului în cadrul Organizației pentru Securitate şi Cooperare în Europa (OSCE) 252

Anexa 1 255
§1. Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale şi protocoalele sale 255
§2. Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale 268
§3. Protocolul nr. 4 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale 269
§4. Protocolul nr. 6 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale 271
§5. Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale 273
§6. Protocolul nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale 275
§7. Protocolul nr. 13 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, privind abolirea pedepsei cu moartea în orice circumstanțe 277

Anexa 2. Statele Părți la Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale (în ordine alfabetică) 280

Anexa 3. Model de formular pentru cererile individuale adresate Curții Europene a Drepturilor Omului 281

Bibliografie selectivă 285

Lista cauzelor citate (în ordine cronologică) 293

Index 300